

Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба IV”
Београд 22-26. април 2006,
уредник М. С. Димитријевић
Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић” бр. 7, 2007, 173-181

ШТА ЈЕ ОБЈАВЉЕНО У ЛИСТУ “БРАНИК” О АСТРОНОМИЈИ*

БОЖИДАР Д. ЈОВАНОВИЋ

Астрономско друштво "Руђер Бошковић"
e- mail: jvbzd@polj.ns.ac.yu

Резиме. Преглед о астрономским чланцима и белешкама објављеним у листу “Браник”, органу Српске народне слободоумне странке, који је излазио између 1885. и 1914. године у Новом Саду, са намером да се покаже, да је у то доба постојало велико занимање за ову најстарију науку, међу Србима у Аустроугарској монархији и шире.

Пре извесног времена сам прелистао српске часопис “Јавор” (1) да видим шта је писано, у оно време, о Астрономији. Нашао сам множину занимљивог штива. Сада сам то исто учинио и са српским листом “Браник”.

Овај лист је излазио непрекидно од 1885. године. Почетак Првог светског рата је означио његов крај. Првобитно је излазио три пута недељно - уторком, четвртком и суботом. Касније, од 1903. године, се појављивао пет пута недељно – још и петком и недељом, у Новом Саду. Био је орган Српске народне слободоумне странке. Први власник и издавач је био Миша Димитријевић, све до дана када су га убили - 4. јануара 1890. године. После њега су били главни издавачи: Никола Јоксимовић, Др Бранислав Станојевић и Јанко Перић. Директори су били: Др Михаило Полит-Десанчић, Петар Крстоношић, Јанко Перић и Тоша Грујић. Последњи власник је било Акционарско друштво Српске народне слободоумне странке.

* Због специфичности, референце су нумерисане и наведене као број у малој загради – *Прим. ред.*

* * *

Покушаћу да прикажем садржај распоређен по азбучном реду и по временском низу.

АСТРОЛОГИЈА. Професор на Српској православној великој гимназији у Новом Саду (у даљем тексту СПВГУНС) *Андрија М. Матић* упоређује стару и нову астрологију, у историјском прегледу (170), критикујући празноверје.

АСТРОНОМИЈА ЛИЧНО. Најављена је намера да се у Београду, на Врачару, сазида астрономска опсерваторија (30).

Џиновски оцак је, за индустријске потребе, саграђен уз Гриничку опсерваторију (31). Дом лордова је, у Лондону, расправљао о овом догађају и одлучио да премести фабрику на друго место (32).

АСТРОНОМСКИ ИНСТРУМЕНТИ. Лик (Lick) је, у Калифорнији, изградио за тадашње доба највећи телескоп (33). Дате су и неке појединости везане за инструмент и његове могућности.

Објављен је и историјски преглед развоја телескопа (34). Подробености које могу да се посматрају са опсерваторије у Висконсину су илустровале моћ његове цеви од 20м.

ВАСИОНА. На Великој школи, у Београду, је Проф. *М. Андоновић* држао јавно предавање "О Васиони" (35). Приказао је моделе небеских тела од 2м у пречнику!

Да ли можемо да коракнемо у Васиону је расправљано у (36). Према писцу је прва потешкоћа: како да се поништи сила теже. Затим описује невоље које нас очекују на Марсу.

ВИДЉИВОСТ СВЕЛОСНИХ БОЈА. У Северној Америци и у Немачкој су мерили видљивост појединих боја светлости. Исход је био: светло зелена се види са највећих даљина, а од црвених је најтоплије препоручена бакарна боја (128).

ВРЕМЕ. *Стеван Милованов*, професор на СПВГУНС, је протумачио равнодневице у свим појединостима. Споменути су и објашњени: еклиптика, полутар, дејства Сунчеве светлости и годишња доба (129).

Исти писац је представио јесен (130) и зиму (131), такође подробно. Почетак зиме је назначен у (132).

Још једном, *Стеван Милованов*, са астрономске тачке гледишта, описује дужине дана у току једне године (133). Кратка белешка је била посвећена најдужем дану у години (134).

ГОДИНА. Почев од 1888. па све до 1899. године је свака од њих најављена, наводећи појединости о годишњим добима, Ускрсу и о помрачењима Сунца и Месеца, у: (151), (152), (153), (154), (155), (156), (157), (158), (159), (160), (161) и у (162). Белешка (163) и један чланак, (164), тумаче питање: "Када почиње XX век?" Будућа преступна година 1900. је расправљана у (165). Питање прве године рачунања времена "После Христа" је дато у (166). Укратко је приказан тзв. "Брамсов" календар у (167). *Димитрије Руварац* критикује календарски део, тада чувеног календара "Орао", за годину 1889. у (168).

ЗВЕЗДЕ. Професор на Српској великој гимназији у Сремским Карловцима, *Светислав Коларовић*, пише о саставу звезда (118). Из листа "Политика" је прештампан чланак "*Велике и мале звезде*" (119). "*Велики и мали бројеви*", које је написао "П" (?), описује даљине између звезда у Васиони (120). Немачки астроном Кепфер (Koepfer) је израчунао даљине између звезда у сазвежђу Велики Медвед (121). Мишљење Ј. Кеплера (J. Kepler), и Џ. Х. Стоквела (J. H. Stockwell) о "*Витлејемској звезди*" је штампано у (122). Постоји и претпоставка о датуму њене појаве и о Христовој смрти. Дата је и процена о сјају Северњаче (123). Наведена је, такође, и оцена о брзини светлости (124). Једна белешка вели да је у Загребу била видљива, по дневној светлости, сјајна "звезда" (125) (вероватно метеор? прим. Б Д Ј).

КОМЕТЕ. Веома омиљена тема су увек биле тада спомињане "репате звезде". Подробан историјат о открићима, о њиховом пореклу, преведен је са немачког (95). У "Српским новинама" је штампан приказ комете која је виђена 15. августа 1853. изнад Новог Сада (96). Астроном Филни (Filney), из Капштата, је открио 16. септембра 1886. нову комету. Претпоставио је да је то та иста комета коју је већ раније открио, у Риму, Де Нико (De Nico), у 1844. години. Вероватно је да је могла да буде виђена и у 1850. и у 1855, али је тада нико није запазио. Ми, код нас, не бисмо могли да је видимо (97). Астроном Борели (Bogelli), из Марсеја, је 30. новембра 1889. открио нову комету (98). На дан 1. новембра 1889. је Бјелина комета требало да се судари са Земљом (99). Ова узбуна је била лажна! У Медисону, у држави Висконсин, је 1. априла 1907. откривена опет једна нова комета. 3. априла 1907. је она поново откривена у Риму. Репортер је хвалио искуство стручњака (100). У Ређо ди Калабрија је 10. јануара 1910. виђена још једна комета. Исту су пратили астрономи из Марсеја (101). Бељавски, у Гимеји на Криму, је открио једну која је названа "1911 ф". Тада је била у сазвежђу Лава. Од нас се могла да види око 4^ч у јутру (102).

Низ чланака и бележака је био посвећен *Халејевој комети*. Најављена је у (103) и у (104). Два подробна извештаја су објављена у (105), са потписом "Л" (?) одн. *А.М.Матућ* (106), тада професор у СПВГУНС. У две велике

белешке (107) и у (108) директор Опсерваторије у Лиону, у Француској, објашњава да неће бити никаквих последица ако Земља прође кроз реп ове комете. На исту тему се односи и велика белешка Камија Фламариона (Camille Flammarion) (109). Приказао је могуће последице које том приликом могу да наступе. Поново дугачка белешка (110), посвећена њеном открићу и њеним особеностима. Тада је објављен кратак извештај са новосадских улица (111), где је око 21^ч, на дан 14. маја 1910. комета била видљива на западном делу неба. Др Перинет (Dr. Perrinet), из Аргентине, је рекао у (112), да је Земља додирнула само секундарни зрак репа комете. Благоје Бранчић, професор на СПВГУНС, објавио је поему посвећену овој комети (113). Лав Николајевич Толстој, је написао овом приликом: "Мени је веома мила идеја да ће комета да се судари са Земљом. Материјални живот је толико празан, али духовном животу разарање Земље може да донесе толико штете, онолико колико нашем дивном животу може да шкоди смрт једне муве" (114).

А сада неколико последица незнања. Адам Тома, из Жожена, је убио себе ловачком пушком (115), уплашен могућим "смаком света". У брдовитим областима Швајцарске треба да се излепе плакате које ће да објасне да комета неће никоме да донесе никакве невоље (116). Једна жена је куповала огледало у месту Фелтре. Проверавала га је обрћући га. Одбијена, покретна Сунчева светлост је улазила у једну кројачку радионицу и изазвала панику. Раднице су помислиле да је почео "смак света" (117)!

КОНГРЕСИ. Кратко је приказан конгрес астронома који је одржан 25. априла 1887. године у Паризу (126).

МАШТА. Објављена су и два написа који треба да имају астрономску садржину. Ако немају то али бар имају фантазију. Први је "*Жена астроном – вештица*". Описује догађаје на једном средњовековном двору (180). Други, "*Како је наш пилот, који је залутао, поново нашао нашу Мајчицу Земљу*", је машта - без научне основе - опис лета кроз Васиону (181).

МЕСЕЦ. Учени Енглеz Бојс (Воусе) је био заинтересован да сазна каква је температура на Месецу. Зато је измислио неку врсту термометра уз помоћ кога је закључио да на Месецу мора да буде веома хладно (56).

Највеће занимање читалаца је било у погледу помрачења Месеца. Прво, од 23. јула 1887. је најављено (57), али се није могло видети зато што је небо било облачно (58). Следеће, од 17. јануара 1888. је, опет, најављено (59). Цела појава је подробно описана у (60). Оживљено је и оно од 30. септембра 1889. (61). Помрачење видљиво 16. децембра 1898. је у потпуности описано (62). Последње из овог низа је било оно од 9. априла 1902. (63).

МЕТЕОРИ. Веома популарни "ноћни путници" су били "змајеви" или "небеско камење", како су их звали људи у то доба. Подробан опис је дат за онај који је био виђен у Вршцу (78). Два метеора, пропраћена гласном експлозијом, су праћена у провинцији Перм, у Русији (79), на дан 11. октобра 1887. 11. октобра 1887, дакле на исти дан, у Загребу је виђен један и подробно приказан у (80). 6. августа 1888. је у току од 10^с праћен један

метеор у Будимпешти (81). У близини Чачка је 22. новембра 1889. један метеор веома гласно експлодирао, тако да су се неки прозори и нека врата отворила сама од себе (82). Професор геологије, са Велике школе у Београду, Јован Жујовић, је нашао 21 комад хондрита у унутрашњости Србије (83). Да ли су то били баш делови онога мало пре споменутога? Из Мадрида је јављено да је један експлодирао. Неке куће су биле оштећене (84). У Сивцу је, у току Велике среде, пао један метеорит (85). Из Карловчића, у Срему, је стигло писмо у коме стоји да је 30. јуна 1890. пао метеор поред најудаљеније куће у селу (86). Из Краљева је саопштено да је 19. марта 1901. велики и сјајан метеор прелетео преко неба у $10^{\text{h}} 30^{\text{m}}$ (87). У Шаторалјаујхељу је један метеорит ударио у последњи теретни вагон воза који је полазио за Будимпешту (88). Његова тежина је била око 150 кг! 17. фебруара 1906. је, у току ноћи, један метеорит експлодирао изнад Старог Бечеја (89). "Под Касиопејом" је експлодирао један метеорит изнад Буђејовица, у Чешкој (90). Оставио је реп у трајању од око 5^{c} или 6^{c} . Изнад Ловрана је 27. маја 1910. прелетео метеорит велик као Месец и експлодирао изнад острва Веља (91).

15. новембра 1885. је виђен *метеорски пљусак* изнад Новог Сада (92). Било их је на

стотине! Још један, али праћен са експлозијама, је виђен изнад Симферопоља, у Русији (93). Објављено је и предвиђање да ће у ноћи између 1. и 2. новембра 1897. бити видљив метеорски рој познат под именом "Леониди" (94). Нема података о томе шта се тада догодило

НАУЧНА ЕКСПЕДИЦИЈА. Руси су послали научну експедицију у Средишњу Азију. прешла је око 16 000 км и одредила 30 астрономских тачака (169).

ПЛАНЕТЕ. Описана је диспариција и репарација Венере на дан 11. маја 1898. (68).

Споменуто је, (69), да је Камиј Фламарион објавио подробну карту планете Марс у свом часопису "L'astronomi". Описане су и пукотине које често раздвајају "мора" на Марсу, а које је посматрао тај астроном. Исту појаву је видео и Ђовани Скиапарели (Giovanni Schiaparelli) а и један енглески звездар (70). Неки амерички посматрач је на Марсу запазио знаке светлости. Исти су виђени и раније, још 1892. Неки људи су их тумачили као поруке које нам шаљу Марсовци (71). Друго објашњење је било, да је то само одсјај од горњих Марсових облака, или снег са његових високих планина.

На источном делу неба могле су да се виде, једна уз другу, планете Марс и Сатурн. Оне су биле најближе на дан 3. августа 1911. (72).

Три чланка су била посвећена неким новим проналасцима Николе Тесле (73), (74) и (75). Он је имао намеру да пошаље поруке на Марс. Његови таласи су могли да допру и до Нептуна.

Професор Е.Х.Ф.Петерс (E.H.F.Peters) је открио једну нову малу планету (76). То је била 248. по реду. Он сам је открио њих 44.

ПОЛАРНА СВЕТОСТ. 13. септембра 1909. су биле велике сметње у телефонском и у телеграфском саобраћају. Сумња се да је за то била крива поларна светлост (127).

ПРОПАСТ СВЕТА. У оно доба су се појављивале најаве о "пропасти света" које су се ослањале на празноверје. Тако је чувени метеоролог, Рудолф Фалб (Rudolf Falb), предвидео једну на дан 1. јуна 1857. Узрок је требало да буде судар са тзв. Енкеовом кометом (171). Ништа се није догодило! Другу прилику је пророковао, у једном свом предавању у Бечу (172). Опет лажна узбуна. Још једна комета, откривена у 1866, је требало да удари у Земљу на дан 13. новембра 1899. (173). Његово предсказање је опорекло др Фридрих Ридшоф (Dr Friedrich Ridschoff), са Опсерваторије у Бечу (174). Фалб је пророковао "критичне дане" на основу Месечевих мена, ветрова, струја у морима итсл. Тих дана је требало да се одигра и нека од изузетних метеоролошких појава (175). Тако је предвидео и време за 1901. годину (176). Нема података да ли се његова временска прогноза остварила! Критички преглед је поново дао наш Стеван Милованов (177).

РЕФОРМУ ЈУЛИЈАНСКОГ КАЛЕНДАРА обрађују многе белешке. Разлику између њега и Гргуријанског даје (135). То питање у Србији додирује (136). Исто је забележено о стању у Румунији (137) и у Кини (138). Реформа у Русији се расправља у свим појединостима у (139), (140), (141), (142), (143), (144), (145), (146), (147), (148) и у (149). Реформисани календар је описан у (150).

СУНЦЕ. "Б" (?) је приказао, према "Астерикусу" (?), грађу наше најближе звезде (37).

Стеван Милованов, професор на СПВГУНС, описује улогу Сунчевих пега онако како су их тумачили тадашњи стручњаци (38). Расправља о њиховом утицају на Земљу. Спомиње се и њихова периода од једанаест година. Покушано је да се објасни висок водостај у рекама као и Сунчев утицај на метеоролошке појаве. Тумачено је порекло и појава Сунчевих пега. Довољно чињеница које би могле да одговарају и садашњем искуству!

Светислав Коларовић, професор на Српској великој гимназији у Сремским Карловцима, описује порекло Сунчеве светлости и његове топлоте (39).

Опет Стеван Милованов тумачи како Сунчева топлота утиче на климу (40).

Објављене су и неке природне појаве везане за Сунце. 9. маја 1901. је виђен *велики круг* око Сунца, обојен дугиним бојама. Трајао је око 6^ч (41). У Великом Бечкереку је 2. априла 1909. посматрано *троструко Сунце* (42). Иста појава је 5. априла 1911. праћена у Иригу (43).

Помрачење Сунца је најављено 7. августа 1887. (44) и (45), док је описано како се одиграло на дан 8. августа 1887. (47). Следеће, из 1888. није било видљиво из наших области (48), као и оно из 1889. (49). Потпуно, од 4. априла 1893. (50) није било видљиво из Новог Сада (због облака?), али је на улицама било мноштво народа. Оно од 27./28. септембра 1893. није било

видљиво из Европе (51). Помрачење од 28. јула 1896. се видело само из Сибира и из Финске (52). Исто од 8. маја 1900. је из наших крајева било видљиво само као делимично (53). Још једно делимично се видело из нашег дела Европе на дан 17. августа 1905. (54). Подробан опис последњег споменутог закључује списак (55).

ЧУВЕНЕ ЛИЧНОСТИ. Руђер Јосиф Бошковић. У Београду су прославили 175-ту и 200-ту годишњицу (3) од рођења чувеног научника. За прву прилику је познати уметник, Ђорђе Крстић, насликао портрет прослављеног српског научника (4).

Поводом 300-годишњице смрти Тихо де Брахеа (Tycho de Brahe) је поправљен његов гроб у Прагу (5). Том приликом је нађен још један саркофаг – сандук његове жене, која је умрла три године после научника. Његов костур није имао нос!

Одржано је сећање на тристогодишњицу погубљења Ђордана Бруна (Giordano Bruno), приликом кога је приказан његов живот и рад (6).

Белешка је објављена поводом смрти чувеног Јоханеса Готфрида Галеа (Johannes Gottfried Galle) (7), који је преминуо у својој 90-тој години. Он је био открио Нептун и три комете.

Запажена је и смрт Ђорђа Глибоњског поводом које је дат подробен опис његовог живота и рада (9).

Представљен је "Круг младих Срба" у Будимпешти (9). Његов председник је био Радивоја С. Кашанин, а подпредседник Војислав В. Милковић.

Радивоја С. Кашанин је изабран за председника "Трпезе Круга младих Срба" у Будимпешти (10).

Штампан је некролог за Светислава Коларовића, професора у Великој српској гимназији у Сремским Карловцима (11).

Саопштено је да је немачки цар открио споменик Николи Копернику, у Фромборку. Придодате су биле неке чињенице (12) о научниковом животу и раду.

Проф Др Биркенмајер (Birkenmeyer), у Упсали у Шведској, је открио неке до тада непознате рукописе Николе Коперника (13).

Још један некролог за Марка Кречаревића, који је предавао и природне науке у СПВГУНС (14).

Споменута је стогодишњица Григорија Лазића, као и његове заслуге за ширење образовања у Великој српској православној гимназији у Сремским Карловцима (15).

Последње речи Ђордана Бруна су биле: "Господе Ти си свемогућ. Ти освајаш свет и његова недела. Прими ме у своје наручје!" (16). Тихо де Брахе је мењао боје свога лица ако би видео зеца, или ако би он протрчао поред њега. Франсис Бејкон (Francis Bacon) би увек пребледео приликом помрачења Сунца (17).

Објављен је некролог и за Ђорђа Марковића "Кодер"-а, који је студирао и Астрономију, такође у Будимпешти (18).

Још један некролог, овог пута за Светозара Милетића, учитеља из Земуна, који је написао 12 уџбеника, објављен је у (19). Све његове књиге је критика оценила као изузетне.

У списку нових питомаца у Текелијануму, у Будимпешти, је овог пута, такође, био и Војислав В. Мишковић (20).

Опширан некролог је објављен поводом смрти Александра Сандића , професора на СПВГУНС (21).

Смрт чувеног италијанског астронома Бованиа Скиапарелиа је такође запажена (22). Написано је да је проучавао Сунчев систем, нарочито канале на Марсу, планету Венеру, астероиде и метеоре.

Универзитетски професор Борђе Станојевић, је открио нови громобран, који је признала Академија наука у Паризу, и измислио фотометар (23).

Рудолф Фалб, професор у Грацу и у Бечу (24), је био у то доба веома познат због својих пророчанстава о "критичним данима" (25) /сударима са репатицама (26), (27), утицајима Месеца, вулканске активности/. Ни његов некролог није изостављен (28).

Камиј Фламарион је био толико познат да је обележена његова осамдесетогошњица, пропраћена обимним прегледом његовог рада (29).

* * *

Може да се закључи да, српске новине, које су издаване у Новом Саду, нису пропустиле ништа значајно што се у то доба могло рећи о Астрономији!

Садашњи дневни листови посвећују мање стручне пажње оваквим догађајима. Више користе рђаве преводе него стручна мишљења наших научника-астронома! Ко је кривљи? Треба да се то што пре исправи! Недостаје нам и српска стручна терминологија!

Литература

- (1) Јовановић, Б. Д.: 2000, *Publ.Astron.Obs.Belgrade*, **87**, 89-98.
«**Браник**», (број референце) број часописа /година: (2) 16/1887; (3) 97/1911; (4) 116/1887; (5) 72/1901; (6) 17/1900; (7) 144/1910; (8) 139/1913; (9) 190/1913; (10) 30/1913; (11) 176/1909; (12) 231/1908; (13) 6/1911; (14) 28/1910; (15) 124/1986; (16) 206/1907; (17) 281/1908; (18) 42/1891; (19) 64/1886; (20) 213/1910; (21) 86/1908; (22) 139/1910; (23) 261/1905; (24) 119/1903; (25) 92/1898; (26) 25/1873; (27) 146/1893; (28) 118/1903; (29) 59/1912; (30) 60/1887; (31) 134/1906; (32) 141/1906; (33) 89/1886; (34) 209/1910; (35) 134/ 1888; (36) 173/1910; (37) 108/1890; (38) 44/1885; (39) 149/1900; (40) 124/1896; (41) 60/1901; (42) 71/1909; (43) 69/1911; (44) 84/1887;
«**Јавор**», (број референце) број часописа /година: (45) 27/1887, стр. 453;
«**Браник**», (број референце) број часописа /година: (46) 91/1887; (47) 147/1888; (49) 138/1889; (50) 39/1893; (51) 114/1893; (52) 54/1896; (53) 54/1900; (54) 184/1905; (55) 186/1905; (56) 135/1887; (57) 84/1887; (58) 87/1887; (59) 6/1888; (60) 8/1888; (61) 77/1889; (62) 149/1898; (63) 44/1902; (64) 17/1903; (65) 138/1910; (66)

ШТА ЈЕ ОБЈАВЉЕНО У ЛИСТУ “БРАНИК” О АСТРОНОМИЈИ*

248/1911; (67) 76/1913; (68) 56/1898; (69) 5/1889; (70) 132/1890; (71) 149/1901; (72) 171/1911; (73) 58/1901; (74) 85/1906; (75) 136/1909; (76) 82/1886; (77) 213/1908; (78) 18/1886; (79) 109/1887; (80) 12/1887; (81) 92/1887; (82) 130/1889; (83) 141/1889; (84) 16/1896; (85) 37/1896; (86) 91/1898; (87) 36/1901; (88) 62/1901; (89) 41/1906; (90) 195/1907; (91) 117/1910; (92) 19/1885; (93) 123/1887; (94) 129/1897; (95) 211/1908, 212/1908; (96) 66/1883; (97) 120/1886; (98) 148/1889; (99) 126/1899; (100) 82/1907; (101) 7/1910; (102) 188/1911; (103) 217/1909; (104) 34/1910; (105) 286/1909; (106) 13/1910; (107) 21/1910; (108) 31/1910; (109) 267/1909; (110) 51/1910; (111) 106/1910; (112) 222/1910; (113) 100/1910; (114) 86/1910; (115) 42/1910; (116) 81/1910; (117) 106/1910; (118) 5/1897; (119) 32/1914; (120) 85/1899; (121) 87/1898; (122) 151/1892; (123) 166/1910; (124) 166/1910; (125) 133/1877; (126) 55/1887; (127) 204/1909; (128) 96/1898; (129) 32/1892; (130) 110/1892; (131) 2/1893; (132) 284/1904; (133) 71/1892; (134) 112/1911; (135) 26/1900; (136) 112/1902; (137) 43/1900; (138) 35/1908; (139) 44/1899; (140) 122/1899; (141) 30/1900; (142) 145/1905; (143) 192/1905; (144) 202/1905; (145) 256/1907; (146) 252/1907; (147) 170/1908; (148) 212/1908; (149) 99/1910; (150) 13/1908; (151) 134/1887; (152) 153/1888; (153) 1/1890; (154) 152/1890; (155) 153/1891; (156) 2/1893; (157) 3/1894; (158) 152/1894; (159) 1/1896; (160) 1/1897; (161) 154/1897; (162) 154/1898; (163) 145/1896; (164) 151/1899; (165) 67/1896; (166) 120/1910; (167) 76/1905; (168) 129/ 1888, 134/1888; (169) 1/1896; (170) 88/1893;

«Седмица», (број референце) број часописа /година: (171) 12/1857;

«Глас народа», (број референце) број часописа /година: (172) 25/1873;

«Браник», (број референце) број часописа /година: (173) 146/1893; (174) 149/1897; (175) 92/1898; (176) 130/1900; (177) 84/1893; (178) 118/1897; (179) 16/1894; 17/1894; (180) 152/1896; (181) 273/1910.

**WHAT IS PUBLISHED IN JOURNAL “BRANIK” (“RAMPART”)
ON ASTRONOMY**

A survey of astronomical papers and notices, in the newspaper “BRANIK” (“Rampart”), organ of the Serb People’s Freeminded Party, which appeared between 1885 and 1914, in Novi Sad, has been given. The purpose has been to show that, at that times, there has been a great interest for this oldest scientific branch, among Serbs, in Austro-Hungarian Monarchy and abroad.